

SBORNÍK Z WEBINÁŘE
6. 11. 2021
Kouty (Ledeč nad Sázavou)

ZDRAVOTNÍ PROBLEMATIKA MALÝCH PŘEŽVÝKAVCŮ VÚVEL ACADEMY VIII

Seminář přináší poznatky vzniklé v souvislosti s řešením projektu NAZV QK1910082.

POZVÁNKA

Česká technologická platforma pro zemědělství ve spolupráci s Výzkumným ústavem živočišné výroby, v. v. i., Českou zemědělskou univerzitou Praha, Mendelovou univerzitou Brno a Výzkumným ústavem veterinárního lékařství, v. v. i. si Vás dovoluje pozvat na **seminář**

ZDRAVOTNÍ PROBLEMATIKA MALÝCH PŘEŽVÝKAVCŮ VÚVEL ACADEMY VIII

PROGRAM

- **Současná situace v dotační politice a stavy ovcí a koz -**
Ing. Vít Mareš (SCHOK)
- **Mikrominerální výživa ovcí a koz z pohledu dopadu na zdraví -** prof. MVDr. Leoš Pavlata, Ph.D. (MENDELU)
- **Aktuální problémy spojené s parazitózami ovcí a koz -**
prof. MVDr. Vlasta Svobodová, CSc. (VETUNI)
- **Výživa ovcí a koz v zimním období -**
Ing. Jiří Dudek, Ph.D. (MIKROP Čebín, a.s.)

Kdy:
6. 11. 2021
9:00 – 14:00 hod.

Kde:
Kouty (Ledeč nad Sázavou)

Kontakt:
Tel.: 773 756 631

Registrovat na seminář se můžete NA ADRESE:
vf-registrace@vri.cz

Seminář přináší poznatky vzniklé v souvislosti s řešením projektu NAZV QK1910082

Aktuální situace v chovu ovcí a koz

Sektor chovu ovcí a koz provází značné výkyvy v početních stavech zvířat. Jestliže ještě před třiceti roky se u nás chovalo na 430 tisíc ovcí, v roce 2000 se evidovalo jen 80 tisíc zvířat. Důvodem tohoto hrozivého propadu stavů byla likvidace většiny u nás chovaných vlnářských plemen ovcí kvůli razantnímu snížení výkupních cen za vlnu a zrušení dotační podpory. Po přechodu na plemena s masnou i kombinovanou užitkovostí sice došlo k zastavení negativního trendu a opětovnému navýšení početních stavů ovcí, ale mluvit o optimismu by s ohledem na údaje Českého statistického úřadu z loňského roku nebylo namístě.

O důvodech krize v sektoru malých přežvýkavců jsme hovořili s předsedou Svazu chovatelů ovcí a koz, z.s., Ing. Vitem Marešem.

1/ Mohl byste našim čtenářům prozradit, kolik se u nás chová ovcí a koz?

K 1. 4. 2021 se v České republice chovalo 183 145 ks ovcí celkem, což je nejnižší početní stav ovcí celkem od roku 2008 a 2009. Stav bahnic se v roce 2021 snížily na 116 534 kusů. Početní stavy koz dosáhly v roce 2021 výše 25 409 kusů celkem, z toho koz je 17 137 kusů, v posledních letech došlo také u koz k výraznému poklesu stavů ve všech kategoriích.

Musím konstatovat, že nepříznivá situace v chovu ovcí pokračuje, v roce 2021 došlo k dalšímu prudkému poklesu stavů ovcí. Po stagnaci stavů v letech 2016 až 2018 a poklesu v letech 2019 a 2020 klesly stavy ovcí v roce 2021 celkem meziročně o 20 467 kusů ovcí celkem, tj. o 10,1 %. Snížily se také stavy bahnic o dalších 9 422 kusů, tj. o 7,5 %. Početní stavy koz se meziročně snížily o 3 510 kusů koz celkem, tj. o 12,1 %.

2/ Kolik zvířat evidujete v kontrole užitkovosti ovcí a koz?

Stavy ovcí v kontrole užitkovosti se od roku 2003, kdy bylo zapojeno 25 704 ks bahnic, mírně snižovaly. V letech 2010 a 2011 byl však patrný výraznější pokles na 21 317 ks, který se v roce 2012 zastavil a v letech 2014 až 2016 se stabilizoval na více než 23 500 ks. V roce 2017 až 2020 pokles pokračoval na 17 078 ks bahnic. To je 13,6 % bahnic chovaných v České republice podle stavů hospodářských zvířat evidovaných Českým statistickým úřadem. Stále přetrvává nízký počet bahnic na stádě v kontrole užitkovosti, což značně zvyšuje náklady na tyto služby. Dochází k nárůstu počtů u zájmových plemen a k poklesu počtů hospodářsky významných plemen ovcí.

V kontrole užitkovosti koz narostly od roku 2 000 stavy koz zapojených do kontroly 2,3 krát. Podíl prováděné kontroly na velkých stádech je 65,2 %. Zvyšuje se počet koz se sledovanou laktací. Přesto dochází od roku 2017, kdy bylo do kontroly užitkovosti koz zapojeno 6 104 ks koz, k postupnému snižování počtů koz v kontrole užitkovosti až na 5 152 ks v roce 2020. Také v chovu koz dochází k nárůstu počtů nových plemen koz na úkor našich domácích dojených plemen koz. Jedná se především o kozu anglonubijskou a sánskou.

3/ Jak se změnilo zastoupení plemen ovcí a koz za posledních deset let a čím si to vysvětlujete?

Vývoj struktury plemen ovcí v ČR

Vývoj struktury plemen ovcí podle užitkového zaměření v období 2011 – 2020

Rok	Typ plemene v %				
	Vlnářský	S kombinovanou užitkovostí	Masný	Plodný	Dojený
2011	0	49,3	41,4	4,1	5,2
2012	0	48,3	40,1	4,9	5,7
2013	0	50,7	36,1	5,1	8,1
2014	0	49,6	36,2	4,8	9,4
2015	0	50,1	34,3	5,4	10,2

2016	0	50,2	33,4	6,1	10,3
2017	0	51,0	32,6	6,1	10,3
2018	0	52,4	31,7	5,0	10,9
2019	0	55,3	30,5	3,7	10,5
2020	0	53,6	30,5	4,7	11,2

Pramen: Svaz chovatelů ovcí a koz z. s.

Plemena ovcí lze dělit do několika kategorií z hlediska užitkového zaměření. V roce 1990 dominoval vlnářský typ (62,9 %), který byl následován plemeny s kombinovanou užitkovostí (36,4 %). Velmi malý podíl (0,7 %) zaujímal masná, plodná a dojná plemena ovcí.

V roce 2020 bylo chováno 203 612 ks ovcí. Podíl plemen s kombinovanou užitkovostí byl 53,6 % z nich, k masným plemenům bylo 30,5 %. Nejmenší podíl náležel dojným a plodným plemenům. K dojným plemenům se řadilo 11,2 % ovcí, k plodným plemenům pak 4,7 %. Od roku 2017 došlo k nárůstu podílu kombinovaných plemen na úkor plemen masných a plodných. Podíl dojených plemen má stoupající úroveň. Tento vývoj se předpokládá i v roce 2021. Směřuje k chovu zájmových plemen a k poklesu počtů hospodářsky významných plemen ovcí, u těch je největší zájem mezi chovateli o dojená plemena ovcí.

V chovu koz je stabilně největší zastoupení dojených plemen, masná ani srstnatá plemena se u nás příliš nerozšířila. Zvýšil se podíl plemene sánské kozy, které bylo dovezeno z Francie a stoupá podíl plemene anglonubijské kozy, která je chovatelsky zajímavá s možností prodeje odchovaného potomstva do zahraničí.

4/ Pokud se jedná o naše národní plemena malých přezývkavců, chovají se v takových počtech, aby byla zachována i pro další generace?

Všechna naše domácí plemena ovcí a koz jsou chována v dostatečném množství a jejich schválené šlechtitelské programy směřují k zachování jejich standardu i užitkovosti pro další období.

Počet šumavských ovcí v kontrole užitkovosti (KU) byl v roce 2020 2 052 ks, tj. 24,4 % v rámci zapojených kombinovaných plemen ovcí v KU a 12,0 % ze všech plemen ovcí v KU. Počet valašek v kontrole užitkovosti (KU) byl v roce 2020 1 062 ks, tj. 11,6 % v rámci zapojených kombinovaných plemen ovcí v KU a 6,2 % ze všech plemen ovcí v KU.

Počet bílých krátkosrstých koz v kontrole užitkovosti (KU) byl v roce 2020 2 280 ks, tj. 44,3 % ze všech plemen koz v KU. Počet hnědých krátkosrstých koz v kontrole užitkovosti (KU) byl v roce 2020 874 ks, tj. 17,0 % ze všech plemen koz v KU.

Uvedené počty evidovaných plemen v KU zapojených do Národního programu na zachování genetických zdrojů hospodářských zvířat zajišťují potřebnou základnu pro šlechtění a jejich zachování. Přispívá k tomu i velký počet chovů ve kterých jsou tato plemena chována. Zájem chovatelů podporuje i finanční ocenění ve formě dotace pro chovatele zapojené do Národního programu.

5/ Zejména po roce 1990 začaly vznikat farmy se záměrem finalizovat mléčnou produkci. Jaká je v tomto směru aktuální situace? (u ovcí i koz)

V České republice se za 30 let nepodařilo vybudovat kapacitu na zpracování kozího nebo ovčích mléka. Výroba kozích a ovčích sýrů je soustředěna do faremních chovů, kde se zároveň mléko zpracovává. Někteří chovatelé zajišťují odbyt syrového ovčího a kozího mléka prodejem do zahraničí. Rozšiřuje se zpracování mléčných produktů na menších farmách a jejich přímý prodej spotřebitelům. Většina farem založených v 90. letech stále funguje formou rodinných podniků, dochází zde i k výměně generací farmářů a stále přibývají nová stáda dojených koz i ovcí. Důvodem je, i přes velkou vstupní investici zajímavá ekonomika a zájem spotřebitelů o tento typ převážně bio produktů.

6/ Farem s produkcí jehněčího a skopového masa je poměrně dost, ale takzvaně ze dvora nabízí finální produkci jen výjimečně. Co by podle vás mohlo přinést změnu?

Také v tomto sektoru chybí v České republice specializovaná jatka a zpracování masných výrobků.

V poslední době se začínají objevovat malé provozovny i ve formě faremního zpracování, mini jatka nebo registrované prodejny a bourárny někdy i spojené s výrobnou uzenářských specialit na farmách. Někteří

chovatelé využívají své prodejny mléčných výrobků i prodeji masných výrobků, které si nechávají ve mzdě vyrobit jinde.

To je podle našeho názoru cesta, jak zvýšit hodnotu vyprodukovaných jatečných jehňat a kůzlat, ale i vyražených ovcí a koz. Další zlepšení odbytu vidíme v budování dokrmových stájí, kde by se vykoupená jehňata připravovala na prodej do zahraničí v lepší kvalitě a vyrovnanosti jednotlivých kolekcí.

7/ Jaké jsou hlavní důvody krize, kterou si v posledních letech prochází chov ovcí a koz?

Hlavní důvody spatřujeme v rozdílném přístupu státu k dotační podpoře pro malé přežvýkavce. A to nejen v porovnání s chovem skotu bez tržní produkce mléka, ale i jiných druhů hospodářských zvířat, kde chovatelé mohou čerpat dotaci na zlepšení životních podmínek. Dále je to nesprávně nastavená intenzita chovu ovcí a koz, zejména v horských oblastech. To se spolu s klimatickými změnami v posledních letech negativně promítá do zajištění krmení pro základní stáda především v zimním období. Velké problémy jsou s odbytem produktů, zejména vlny, ale i jatečných jehňat. Chovatelům ztěžuje podnikání v poslední době také rostoucí počet útoků chráněných šelem, hlavně vlků, ale už i rysů a medvědů. A aby toho nebylo málo, nabývají platnost nová legislativní omezení.

8/ Pokud zmiňujete dotace, o jakou podporu mohou chovatelé žádat?

Jedinou dotací určenou pro chovatele ovcí a koz je dotace na pastevní způsob chovu. Jestliže na ovce a kozy je sazba 4 471,70 Kč na jednu velkou dobytčí jednotku, na tele masného typu se v obdobné dotaci kalkuluje s částkou 8 852,41 Kč. Právě tato disproporce je také jedním z důvodů snižování početních stavů ovcí a koz. Nesmyslné omezení intenzity chovaných zvířat, lepší realizační ceny i podmínky pro čerpání dotací vede řadu chovatelů k přechodu od chovu ovcí k chovu masného skotu.

Na rozdíl od chovatelů jiných druhů hospodářských zvířat chovatelé ovcí a koz nemohou čerpat dotaci na zlepšení životních podmínek ovcí. A to i přesto, že ministerstvo zemědělství má náš návrh na stole již od roku 2016, kdy na těšnovském úřadu ještě existovala pracovní skupina pro malé přežvýkavce.

Velký problém vidíme také v přesunu administrace národních dotací z MZe na SZIF. Dotace, které Svaz chovatelů ovcí a koz, z.s., administruje, se chovatelům vždy vyplácely do konce kalendářního roku. Z osmi dotačních titulů, které jsou určeny chovatelům, tj. konečným příjemcům, byly ve druhé polovině února letošního roku vyplaceny pouze tři!

9/ Jaká nadstandardní opatření na zlepšení životních podmínek malých přežvýkavců SCHOK, z. s., navrhoval?

Navrhovaných opatření na zlepšení welfare zvířat přichází v úvahu několik. Například úprava napájecí vody nad rámec legislativních podmínek, včetně zajištění jejího ohřevu. Dále pravidelné používání přípravků k odpuzování much a jiného obtížného létajícího hmyzu. Ale i častější úprava paznehtů a stříhání malých přežvýkavců nad požadavky vyhlášky č. 208/2004 Sb., o minimálních standardech pro ochranu hospodářských zvířat v platném znění. Zahrnují také ustájení březích bahnic v zimovišti v sekcích podle jejich fyziologického stavu. Na základě ultrazvukového vyšetření březosti se však bahnice mohou rozdělovat i podle počtu odchovávaných plodů. Přináší i vylepšení chovu kůzlat a jehňat ve školkách, kde by byla ustájena na podestýlce. Ve hře je i zvětšení prostoru v zimovišti nad limity dané již zmiňovanou vyhláškou č. 208/2004 Sb. Stejně tak i podpora faremní diagnostiky původce mastitid dojených plemen ovcí a koz podobně, jako je tomu u dojeného skotu. Konečně při splnění standardů ochrany chovů podle Agentury ochrany přírody a krajiny by se dalo uvažovat také o podpoře na plnění opatření proti napadení predátory.

10/ Uváděl jste, že chovatele omezuje i nová legislativa. O co jde konkrétně?

Podle nás je značným problémem doplnění Zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů o ustanovení § 9 odst. 1 písm. g), které zakazuje provádět kastraci samců a zkracování ocasů zaškrcením varlat a části ocasu. Toto ustanovení bylo do novely zákona na ochranu zvířat zařazeno na základě připomínek uplatněných v meziresortním připomínkovém řízení. Přitom dosud patřila kastrace samců a zkracování ocasů zaškrcením gumičkou mezi standardní metody i v ekologickém zemědělství. Pokud se ustanovení podle § 9 odst. 1 písm. g) zákona na ochranu zvířat proti týrání nedá zrušit, budeme navrhovat alespoň oddálení jeho účinnosti.

Navíc úpravou vyhlášky Ministerstva zemědělství č. 342/2012 Sb., o zdraví zvířat a jeho ochraně, o přemístování a přepravě zvířat a o oprávnění a odborné způsobilosti k výkonu některých odborných

veterinárních činností, ve znění pozdějších předpisů, si chovatelé nebudou moci ani provádět některé standardní úkony, například úpravu paznehtů. Respektive je mohou provádět jen způsobilé osoby, tj. veterinární lékař, veterinární technik nebo absolvent střední školy zemědělského nebo biologického směru, který absolvoval kurz organizovaný VFU Brno.

Dalším problémem je, že odsun na dočasné hospodářství bude možný pouze pro fyzické osoby s platným občanským průkazem. Jde o aplikaci dva roky platné novely vyhlášky uvedenou pod č. **174/2019 Sb.** Číslo občanského průkazu přitom není identifikační údaj chovatele a v souladu s obecným nařízením o ochraně osobních údajů č. 2016/679, které je platné v celé EU, lze osobní údaje fyzických osob zpracovávat pouze podle pravidel daných uvedeným nařízením EU, podle kterých lze zpracovávat pouze údaje k plnění smlouvy nebo zákonné povinnosti a pouze takové minimální údaje, kterou jsou opravdu nezbytné. V plemenářském zákoně není oprávnění získávat osobní údaje chovatelů zakotveno a vyhláška č. 136/2004 Sb. vzhledem ke své podzákoně povaze takové oprávnění ani stanovit nemůže. Proto je jediným možným účelem ke zpracování osobních údajů smlouva s chovatelem, kdy mohou být vyžadovány a zpracovávány pouze základní identifikační údaje chovatele, kterým jsou jméno, příjmení, datum narození a bydliště. Údaje jako je rodné číslo, číslo občanského průkazu nebo pasu nelze zpracovávat bez souhlasu a je otázkou, proč by chovatel vůbec měl podstupovat rizika sběru či uchovávání těchto citlivých údajů. Chovatelé ovcí a koz tudíž požadují, aby přesun zvířat k zákazníkovi bylo možné uskutečnit i bez vytěžování čísel občanských průkazů a patří se jej jednoznačně zrušit.

Novou komplikací, hlavně u vývozu jatečných jehňat, je povinnost synchronizace čipových známek s čísly zvířat v ústřední evidenci (ÚE), kterou od dubna 2021 zavedlo Ministerstvo zemědělství. Dosud se zvířata určená k přesunu v rámci států Evropské unie (EU) označovala elektronickými identifikátory (EID), jejichž čísla byla nezávislá na číslech zvířat v ÚE. Nyní musí chovatel po výběru jehňat obchodníkem objednat konkrétní EID, počkat až mu jsou dodány, znovu přebrat celé stádo, zavěsit EID a potom může zvířata prodat. V mnoha případech to na velkých stádech představuje statisícové ztráty a zásadní překážku v prodeji jatečných jehňat! Usilujeme o zrušení této povinnosti

11/ V poslední době je pro ovčáky aktuálním tématem vlk. Jaké požadavky ohledně plánované péče o vlka obecného SCHOK, z. s., navrhuje??

Nejprve musím zdůraznit, že k výskytu vlka v České republice se nestavíme odmítavě. Stát by však měl dbát také na to, aby byla nastavena také jasná pravidla na ochranu českých zemědělců a chovatelů. Vypracovaný Program péče o vlka je v rozporu s udržením úrovně pastevectví v České republice a významně ohrožuje chov ovcí a koz.

Zcela zásadní pro nás je stanovení konkrétního počtu vlků pro Českou republiku. Dále vymezení oblastí, kde je vlk žádoucí. Podmínky a režim využívání těchto oblastí by mělo být přesně definované. Stejně tak je pro nás klíčové stanovení konkrétních podmínek a způsobu eliminace vlka. A to jednak v případě překročení jejich počtu pro naši republiku nebo u problémových jedinců.

12/ Co by podle vás napomohlo zastavit pokles stavů ovcí a koz?

V první řadě zajištění srovnatelné úrovně dotací pro ovce a kozy s dotacemi pro masný skot.

Dále zavedení dotace na zlepšení životních podmínek malých přeživkavců. A vytvoření nových dotačních programů. Například na bahnice a kozy zapsané v plemenných knihách a zapojené do kontroly užitkovosti. Nebo na ozdravování od maedi visny, virové artritidy a encefalitidy, paratuberkulózy a pseudotuberkulózy. V neposlední řadě i na podporu prodeje jatečných jehňat a kůzlat.

Cesty k zastavení poklesu stavů ovcí a koz:

- Zajistit srovnatelnou úroveň dotací pro ovce a kozy s dotacemi pro masný skot.
- Urychleně zavést dotace na **Zlepšení životních podmínek malých přeživkavců.**
- Připravit nové dotační programy:
 - Na bahnice a kozy zapsané v plemenných knihách a zapojené do kontroly užitkovosti.
 - Na podporu prodeje jatečných jehňat a kůzlat.
 - Na podporu ozdravování nemocí maedi visna, virová artritida a encefalitida, paratuberkulóza a pseudotuberkulóza.

Tab. 1 – Vývoj početních stavů ovcí

Ukazatel Ovce celkem	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	209 052	221 014	220 521	225 397	231 694	218 493	217 141	218 915	213 068	203 612	183 1145

Zdroj ČSÚ

Tab. 2 – Vývoj stavů ovcí v kontrole užítkovosti

Ukazatel Bahnice v KU celkem	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	21 317	23 217	22 632	23 553	23 735	23 686	22 491	20 791	18 390	17 078

Zdroj SCHOK z.s.

Tab. 3 – Vývoj stavů koz v kontrole užítkovosti

Ukazatel Kozy v KU celkem	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	3 611	3 939	4 244	4 466	5 144	5 755	6 104	6 093	5 628	5 152

Zdroj SCHOK z.s.

Aktuální problémy spojené s parazitózami ovcí a koz

Vlasta Svobodová

VETUNI

Kouty 2021

Známé parazitózy s novými problémy Kryptosporidióza

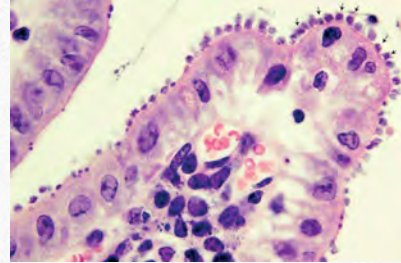
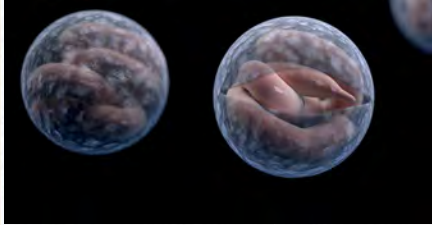
Kůzlata, jehňata samostatně ve školkách

- Kokcidie *Cryptosporidium* spp.
- Vývoj probíhá ve střevních buňkách těsně pod povrchem sliznice tenkého střeva
- **Oportunní infekce** – mláďata 1-3 týdny, později jen vylučování oocyst
- Vodnaté průjmy → dehydratace, **není účinná terapie**
- **Autoinfekce** – nerozvinutá imunita, ↑ imunity → ↓ autoinfekce, průběh bez příznaků
- **Zoonóza**

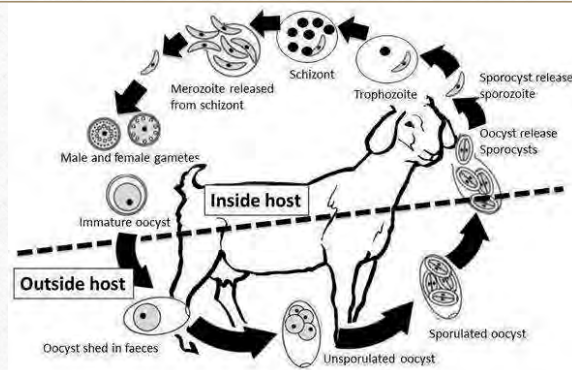
Známé parazitózy s novými problémy Kryptosporidióza

- **Kůzlata a jehňata u matek** → mlezivo a mateřské mléko obsahuje protilátky proti kryptosporidióze → v lumen střeva pokrývá sliznici a likviduje infekční stádia uvolněná z buněk
- **Kůzlata a jehňata ve školce** → kryptosporidióza
Halofuginon – přípravek působící obdobně jako mlezivo,
off label – určeno pro telata v teletnicích

Kryptosporididióza

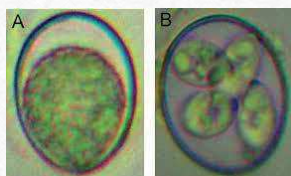
Známé parazitózy s novými problémy Kokcidióza

Známé parazitózy s novými problémy Kokcidióza

- Rod *Eimeria*, několik druhů / středně až silně patogenní
- **Specifické pro kozy/ovce**, není mezidruhový přenos
- **Riziko** – věk 2 - 3 týdny až 5 měsíců, halový odchov, navazuje na kryptosporididiózu
- **Patogenita** – destrukce sliznice vývojovými stádii v tenkém i tlustém střevě, krvácení do střeva ⇒ anémie, dehydratace ⇒ selhání organismu ⇒ úhyn

Kokcidióza

Známé parazitózy s novými problémy Kokcidióza

- **Perakutní průběh** – nejmladší jedinci, vysoce vnímaví \Rightarrow úhyn za 2 dny od začátku onemocnění
- **Akutní průběh** – \downarrow apetit, slabost, pastózní až vodnatý průjem hnědé barvy, s příměsí krve (červený) nebo melena (černý)
- **Subklinický průběh** – snížení váhových přírůstků, špatně formovaný trus, sekundární bakteriální infekce, zaostávání růstu
- **Regenerace organismu dlouhodobá** (týdny až měsíce), **špatné trávení** \Rightarrow zhoršená kondice, oslabení proti dalším infekcím

Známé parazitózy s novými problémy

- **Diagnostika** – průjem u několika jedinců + rizikový věk \rightarrow terapie celé ohrožené skupiny
perakutně – rychle se zhoršující stav, průjem, úhyn + rizikový věk \rightarrow okamžitá terapie celé ohrožené skupiny
- Vyšetření trusu – nález oocyst ++, +++,
Perakutní průběh - žádný nebo nízký počet kokcií v trusu (+-, +),
inkubační doba je kratší než vznik oocyst
- **Nález kokcií u dospělých ovcí a koz** (obvykle < 3 roky) \Rightarrow běžné, nepatogenní, bez terapie, průjem z jiné příčiny,

Známé parazitózy s novými problémy Kokcidióza

Posouzení průjmu (**Dag score**: $\geq 30 - 40$ % zvířat ve skupině
s hodnocením ≥ 0 : selektivní terapie)

Terapie – zahájení včas - ↓ ztráty

- sulfonamidy perorálně, inj.
- toltrazuril, cevazuril, diclazuril perorálně
- **Potravinová zvířata - veterinář, stanovené MRL na maso**
- **Diferenciální diagnostika – nematodiróza, klostridiová infekce**

Posouzení průjmu

Myiáza jehněte

Známé parazitózy s novými problémy

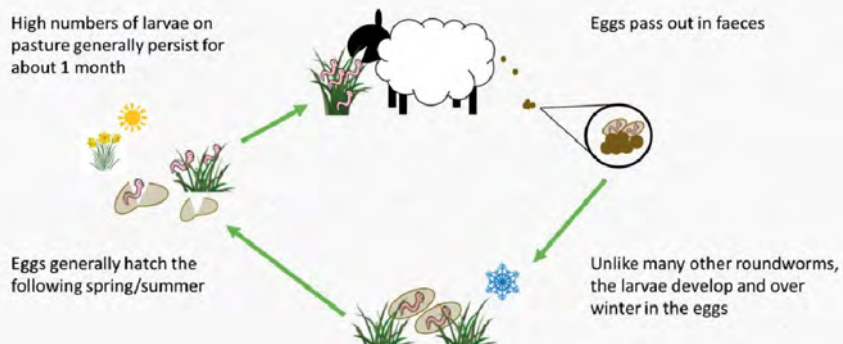
Nematodiróza

- *Nematodirus* spp., velikost 10 – 25 mm, tenké střevo
- **Jehňata odchovávaná na pastvině** - na jaře a začátkem léta → výrazné ztráty na váze
Vývoj ve vajíčkách pokračuje a larvy L2 přezimují ve vajíčkách na pastvině a na jaře se uvolňují (> 10 °C), rychle se mění v infekční L3 – první infekce GIT hlísticemi u jehňat, při vyšších teplotách → masivní uvolňování larev → vysoká patogenita, v chladnějším období → pomalé uvolňování larev → rozvoj imunity s věkem a opakovanými infekcemi nízkým počtem larev → nižší patogenita

Známé parazitózy s novými problémy

Nematodiróza

Nematodiróza

- **Patogenita a klinické příznaky** – vodnaté zelenošedé průjmy, dehydratace, hubnutí, apatie, náhlá smrt
- **Diferenciální diagnostika** – kokcidióza, společná infekce

Známé parazitózy s novými problémy

Giardióza

Giardia intestinalis – prvok, bičíkovec osídlující tenké střevo, trusem jsou vylučovány cysty

- **Běžně u jehňata kůzlat i mladých zvířat**, latentní infekce - **bez terapie**
- **Směšené infekce** – giardióza + **kokcidióza, tasemnice** → po terapii závažných patogenů zlepšení zdravotního stavu i ↓vylučovaných giardií

Vajíčka tasemnic a cysty giardií

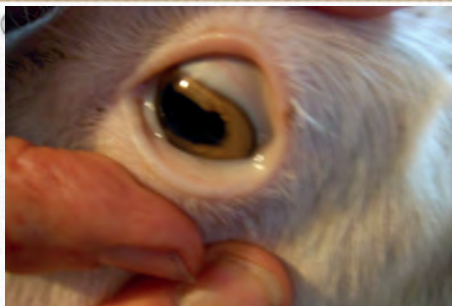
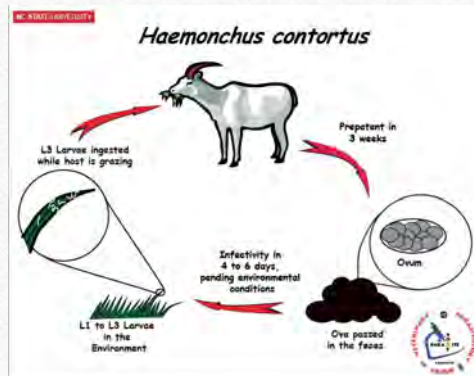
Známé parazitózy s novými problémy

Hemonchóza

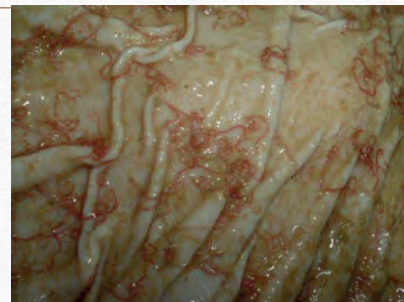
- *Haemonchus contortus* - velikost 2-3 cm, hematofagus – dospělec spotřebuje 30 μ l krve denně \Rightarrow **chudokrevnost (anémie)**
- **Anémii** vyvolávají již **larvy L4 za 10 až 12 dní po infekci**
- Samicke klade až **5000 vajíček denně**, vývojový cyklus **17-21 dní**
- **patogenita** - ztráta krve, >500 červů (>15 ml krve denně) – fatální, náhlý úhyn, L4 larvy – ztráta krve (anémie) 10 – 12 dní po infekci
- **Klinické příznaky** - bledé spojivky (anémie), otoky mezisaničí (chladné nebolestivé) v důsledku poklesu proteinů v plazmě, rychlá ztráta kondice, apatie, úhyn (náhlá smrt)

Známé parazitózy s novými problémy

Hemonchóza

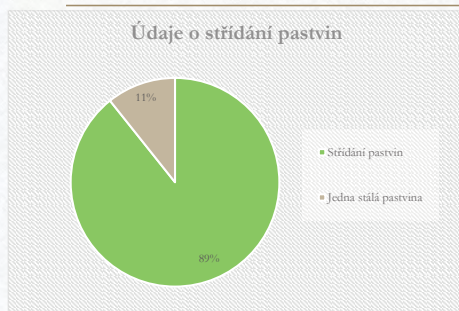
Hemonchóza

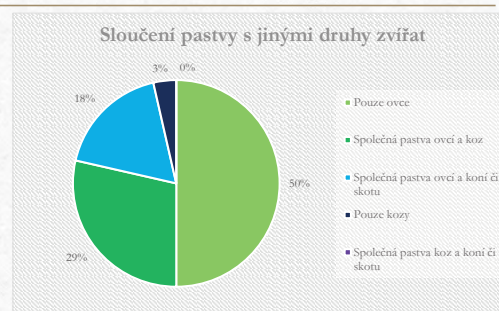
B. Pokludová – SOČ - Výsledky - prevence

Sloučení pastvin s jinými druhy zvířat

Údaje o střídání pastvin

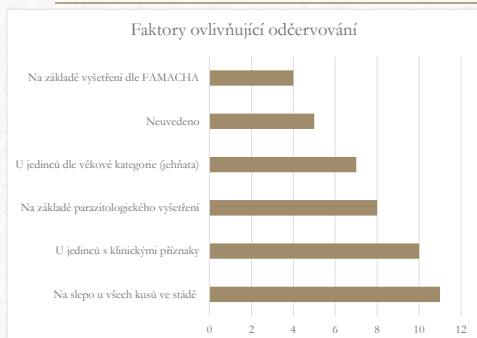

Sloučení pastvy s jinými druhy zvířat

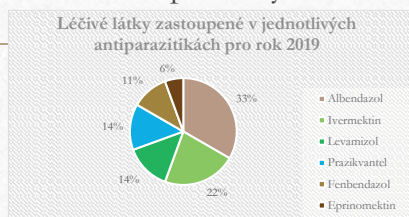
Výsledky – odčervování

Faktory ovlivňující odčervování

Středoškolská odborná činnost 2021

Léčivé látky zastoupené v přípravcích pro odčervování pro roky 2019 a 2020

Závěr

- Jedenáct z 28 dotazovaných chovatelů se setkalo s hemonchózou a používalo průvodce FAMACHA.
- Nadpoloviční většina respondentů nebyla s onemocněním ani klasifikací, a především možnostmi prevence onemocnění seznámena.
- Byl vytvořen informační leták pro zvýšení povědomí o onemocnění, jeho klasifikaci a možné správné prevenci.

Středoškolská odborná činnost 2021

HEMONCHÓZA

Vlastyňa slezová – základní informace

- Parazit malých přežvýkavců (především ovcí a koz)
- Žije se slinami krve ve slezu přežvýkavců (parazit trávicího traktu)
- Způsobuje onemocnění hemonchóza (z lat. jiná parazita *Hemonchus contortus*)

Hemonchóza

- Klimické příznaky: anémie – bledost očních spojivek a sliznic, otoky mesentarií
- Následky onemocnění: v důsledku ztráty krve – špatná výživná kondice, zejména snížení produkce mléka a vlny. Vysoké ztráty krve mohou vést až k náhlému úhynu zvířete.
- Metody diagnostiky: posouzení stupně anémie (FAMACHA), koprologické vyšetření, molekulární diagnostika, postmortální vyšetření.

Prevence vyškvtu

- Strídání pastvin (parazit přežívá mimo tělo hostitele pouze cca 2-3 týdny)
- Sloučení pastvy s kozením (přísůlním se snižuje počet infekčních larv na pastvě, koze ani skot nejsou citlivými hostiteli parazita – neinfikují se anebo minimálně)
- Důležitá je také potrava (proteiny) a plemenný původ zvířete.

Léčba

- Používají se přípravky ze skupiny mthelminik (ze skupin benzimidazolů, makrocyclických laktonů...)
- Léčiva je třeba kombinovat s postupy prevence výškytu parazitů a se správnou výživou
- Nutné dodržení ochranné lhůty po podání léčiva.

Visuální zobrazení průvodce FAMACHA

